

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра англійської мови

**ФОРМУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА
НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

МАТЕРІАЛИ

V-го науково-методичного семінару

(Київ, 8 грудня 2016 року)

Київ – 2017

Рецензент: Завідувач кафедри східних мов і перекладу Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат історичних наук, доцент І. В. Семеніст

Рекомендовано до друку Вченою радою

*Факультету права і міжнародних відносин Київського університету імені
Бориса Грінченка*

(протокол №7 від 18 квітня 2017 року)

Формування середовища навчання англійської мови у вищих навчальних закладах: Матеріали науково-методичного семінару (м. Київ, 8 грудня 2016 року.) / відп. ред. Д. В. Ольшанський. – К.: ФОП Кандиба Т. П., 2017. – 150 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників науково-методичного семінару «Формування середовища навчання англійської мови у вищих навчальних закладах», який відбувся на Факультеті права і міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка 8 грудня 2016 року.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за зміст матеріалів, точність цитувань та наведених фактів.

© Київського університету ім. Бориса Грінченка, 2017

Махінов В. М. МОВА ТА КУЛЬТУРА ЯК ФАКТОРИ РОЗВИТКУ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО КОМПОНЕНТА ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	7
Кнодель Л. В. COACHING AS ONE OF THE EFFECTIVE METHODS OF TEACHERS' TRAINING	14
Нітенко О. В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНА	22
Ольшанський Д. В. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ МЕДІА КОМУНІКАЦІЙ	32
Громова Н. М. РОЗУМІННЯ ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕКСТУ	38
Шкарбан І. В. ФОРМУВАННЯ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ МЕХАНІЗМІВ АУДІОВАННЯ ПРОФОРІЄНТОВАНОГО ТЕКСТУ	44
Скуратівська Г. С. КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ ЛЕКСИКИ З АНГЛІЙСЬКОГО ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ РЕКЛАМИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	52
Домніч Л. М. РОЗВИТОК МОТИВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ.....	58

Гродський І. Я. ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ “ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ”	63
Бондар О. Ю. НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»	70
Кисельова І. І. АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОМУ ГОВОРІННЮ СТУДЕНТІВ СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	77
Михайлик О. П. ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕПРОФІЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНОГО СЕРВІСУ YOUTUBE	83
Федорчук І. В. ДОСЛІДНИЦЬКА СПРЯМОВАНІСТЬ ЗМІСТУ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ВНЗ УКРАЇНИ	90
Махінова М. В. СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ТА СКЛАДОВІ МОВНОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ	96
Тугай О. М. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СПРИЙНЯТТЯ ТА РОЗУМІННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЛЕКСИКОНУ ДІЄСЛІВ ВОЛЕВІЯВЛЕННЯ В КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОГО МОВЛЕННЯ	102

Бондар О. Ю.
*Київський університет
імені Бориса Грінченка,
м. Київ*

НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

Протягом останніх років у зв'язку із кардинальними змінами у системі освіти України, головною з вимог підготовки спеціаліста є набуття професійної кваліфікації у повній відповідності до загальноєвропейських та світових стандартів, складовою частиною яких є володіння англійською мовою для професійного спілкування. Відповідно, викладачам іноземної мови необхідно змістити акцент на розвиток навичок спілкування на професійні теми, навчання студентів вести професійний діалог іноземною мовою, що є особливо актуальним для студентів психологічної спеціальності, оскільки основні професійні комунікативні уміння майбутнього психолога, необхідні для організації продуктивної взаємодії з іншими людьми в практичній діяльності і міжособистісних взаєминах, включені у програмові вимоги підготовки спеціалістів зі спеціальності «Практична психологія» [7; 12]. Розв'язання нових завдань професійної освіти можливе лише за умови перегляду змісту, методів та прийомів навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей, зокрема студентів психологічної спеціальності.

Мета нашого дослідження – висвітлити поняття діалогу та діалогічного дискурсу, визначити особливості професійного діалогічного мовлення студентів психологічної спеціальності, проаналізувати існуючі класифікації діалогу для визначення головних характеристик професійного дискурсу психологів та запропонувати методи навчання діалогічного мовлення з метою якісної підготовки психолога.

Перш за все, звернемося до розмежування понять діалогу, діалогічного дискурсу та професійного діалогу. За визначенням української дослідниці О. О. Селіванової, діалог – це ситуаційно зумовлене спілкування двох або кількох осіб, комунікативні ролі яких інверсуються

за умови визнання учасниками спілкування спільної мети й напрямку комунікації. Висловлення у діалозі названі репліками, або комунікативними (інтерактивними) кроками (ходами) [9, с. 134-135]. На погляд Т. М. Колокольцевої, діалог є формою активної комунікативної взаємодії двох або більше суб'єктів, матеріальним результатом якої є утворення специфічного дискурсу, який складається з послідовних реплік [6, с. 15-16]. Дослідниця називає діалогічним дискурсом «... результат обопільної комунікації двох чи більше індивідуумів, який включає окрім безпосередньо мовленнєвих утворень певний набір екстралінгвістичних ознак (консигуативні показники, певні пресупозиції), які забезпечують адекватне розуміння повідомлюваного» [6, с. 25]. Екстраполюючи це визначення до нашої проблеми, зазначимо, що професійний діалог – це форма комунікативної взаємодії двох або більше суб'єктів, результатом якої є утворення професійного дискурсу, який складається з послідовних реплік та включає окрім безпосередньо мовленнєвих утворень певний набір екстралінгвістичних ознак, які забезпечують адекватне розуміння повідомлюваного. Такі узагальнені види професійної діяльності психолога як психодіагностика, корекція, реабілітація, прогностика реалізуються саме у діалогічному мовленні.

Специфічність діалогу, складність його структури, обумовлені взаємодією цілого ряду факторів, зумовлюють складність питання типології діалогічних дискурсів, оскільки вона може бути побудована на основі різних критеріїв. Спробуємо класифікувати професійний психологічний діалог.

Перша спроба класифікації діалогічних дискурсів була зроблена ще на початку ХХ століття Т. Гардом. Він виокремив діалоги відповідно до соціальних параметрів, модусів взаємодії та ступенем офіційності (діалог між підлеглим та керівником на протигагу діалогу рівних, діалог як боротьба та діалог як обмін, діалог регламентований чи нерегламентований). В подальшому ідеї Т. Гарда були поширені у мотив «домінування-кооперативність-конфлікт»: «1) домінування, коли один комунікант задає питання, нав'язує тему, а інший підкорюється йому в цьому відношенні; 2) діалог із гомогенною кооперованістю: ініціатива проявляється по черзі та підтримується в ході розмови; 3) гетерогенна кооперованість, коли учасники комунікації грають нерівні ролі, які доповнюють один одного; 4) конфлікт» [6, с. 25]. Ця класифікація набула подальшого розвитку в пізніших роботах мовознавців-дослідників діалогічного дискурсу. Поширеною є також класифікація з урахуванням специфіки психічної взаємодії А. К. Соловйової, яка виділила наступні типи діалогічного дискурсу: по-перше, діалог-суперечку, по-друге, діалог-конфіденційне пояснення, по-третє, діалог-емоційний конфлікт та,

нарешті, діалог-унісон [10, с. 107-110]. Ця класифікація була розвинена у науковому доробку А. Р. Балаяна, який поділяє діалогічні дискурси за функціональною спрямованістю на дві групи: диктальні (інформативні) та модальні, які в свою чергу поділяються на полемічні та унісонні [2, с. 325-331].

Згідно даної класифікації діалогів у професійному діалозі можливі усі варіанти (інформативний – «психолог – психолог», «психолог – клієнт», «психолог – близькі клієнта»; полемічні – «психолог – психолог»; унісонні – «психолог – клієнт», «психолог – психолог»). Саме з діалогом-унісоном найчастіше стикається психолог під час спілкування із клієнтом.

За тематикою діалогічного дискурсу, виділяють такі його різновиди: нейтральний діалог (бесіда зі збереженням дистантності між партнерами), діалог-унісон (з особистісно побутовою тематикою), діалог-дискусія (з нейтрально-абстрактною тематикою) та діалог про події (з особистісно побутовою тематикою, яка емоційно гостро переживається партнерами) [4, с. 50]. У професійному діалозі найчастотнішими є діалог-унісон та діалог про події.

Спираючись на зв'язок інтенції комуніканта з її конкретним інтеракційним втіленням, виділяють комплементарний тип, який характеризується дефіцитом інформації у одного з партнерів, компететивний діалог, конкуренцію переконань, та координативний тип, коли через діалог партнери вирівнюють суб'єктивні інтереси [13, р. 213-222]. Варто зазначити, що в професійному дискурсі часто реалізуються відразу декілька інтенцій, що надає йому комплексний характер [11, с. 49].

Підхід до дискурсу з точки зору інтенцій дозволяє створити інтенціональну типологію: інформаційний, коментарійний (інтерпретаційний), персуазивний, дискурс самопрезентації, директивний, дискурс введення в оману, аргументативний і т. ін. [4, с. 121]. Тут важливим для навчання студентів-психологів є персуазивний тип дискурсу, оскільки психолог формує необхідний рівень знань, вмінь, поведінки, відносин, настрою тих, кого він консультує. Отже, студенти мають навчитися користуватися стратегіями та тактиками ефективної комунікативної діяльності.

Видатна дослідниця Н. Д. Арутюнова класифікує діалогічний дискурс (жанри спілкування) за комунікативним спрямуванням, виділяючи, по-перше, інформативний діалог (*make-know discourse*), по-друге, прескриптивний діалог (*make-do discourse*), по-третє, обмін думками для прийняття рішення або з'ясування істини, дискусія, суперечка (*make-believe discourse*), по-четверте, діалог, метою якого є встановлення чи врегулювання міжособистісних стосунків (*interpersonal-relations discourse*) та, нарешті, святково-мовні жанри (*fatic discourse*) – дискурс, який

поділяється на емоційний, артистичний та інтелектуальний [1, с. 52-53]. У запропонованій класифікації нас цікавить інформативний діалог та обмін думками з метою прийняття рішення або з'ясування істини, а також прескриптивний діалог. До першого з них ми можемо віднести практично усі діалоги, які містять у собі конкретну інформацію. До другого типу ми відносимо діалоги «психолог – психолог», «психолог – клієнт», під час яких і відбувається обмін думками з метою прийняти рішення. Також ми зустрічаємо і прескриптивний діалог (*make-do discourse*), який реалізується у спілкуванні «психолог – клієнт» чи «психолог – близькі клієнта», коли психолог дає певні настанови та вказівки.

Змістовною, на нашу думку, є класифікація Т. М. Колокольцевої, яка пропонує розглядати діалоги не в чистому вигляді, а класифікувати їх за певними параметрами: за особливостями створення (первинні (природні) та вторинні (відтворюються художніми або іншими засобами з урахуванням основних особливостей діалогічного спілкування), за формою реалізації (усні та письмові), за параметром виду комунікації (особисті – це персональне спілкування в різних функціональних сферах та публічні – спілкування в сфері масової комунікації), за параметром офіційність / неофіційність (офіційні – асиметричність мовленнєвих ролей, стримування свободи перебігу мовлення та неофіційні), за цілеспрямованістю (одна ціль або багато цілей) та за особливостями комунікативної взаємодії партнерів (гармонійні діалоги – діалоги-уніسونи, в яких дотримуються ключових правил мовленнєвої взаємодії, та негармонійні діалоги – діалоги-дисонанси, в яких порушуються правила мовленнєвої взаємодії) [6, с. 28-29]. За такою класифікацією, професійний психологічний діалог ми можемо визначити так: первинний діалог, який реалізується в усній формі. Для нього характерна особистісна орієнтація (персональне спілкування). Діалог між психологом та клієнтом носить переважно неофіційний характер. Більшість професійних діалогів можна віднести до багатоцільових, адже під час спілкування психолога з клієнтом цільове спрямування питань психолога дещо змінюється. Такі діалоги можуть бути моно- чи політематичними, бо в психолога є певна мета бесіди, яка може бути скоригована в процесі сеанса.

Таким чином, підсумовуючи теоретичні положення, за адресатом, ми умовно розподіляємо професійний діалог на три групи: діалог «психолог – психолог», діалог «психолог – клієнт», та діалог «психолог – близькі клієнта». Спираючись на згадані вище класифікації, ми можемо охарактеризувати кожен тип діалогів.

За співвідношенням рівності/нерівності усі три групи можна характеризувати як діалог рівних, оскільки чисте домінування у таких діалогах недоречно. За параметром психологічної взаємодії усі три групи

можна віднести до діалогів-унісонів (усі учасники спілкування поєднані певною метою), за винятком конфліктних ситуацій. За функціональним спрямуванням усі три групи можуть бути інформативними. За комунікативним цілеспрямуванням психологічні діалоги переважно інформативні (make-know discourse). Діалог «психолог – психолог» за цим параметром відносимо до make-believe discourse (обмін думками з метою прийняття рішення або з'ясування істини). Вказівки психолога, які адресуються клієнту / його близьким відносимо до прескриптивного діалогу (make-do discourse).

Студенти психологічної спеціальності мають усвідомлювати, що в практично-психологічній діяльності особливе значення мають такі складові професійного мовлення, як емпатійність, здатність до активного слухання, логіко-сміслові мовленнєві вміння, техніки постановки запитання, засоби невербального спілкування. Оскільки практичний психолог здійснює вплив на свідомість, цінності, особливості поведінки конкретної особистості, студенти мають розуміти поняття професійної етики. Особливе значення для мовлення психолога у психотерапевтичній діяльності має техніка мовлення, а саме: інтонація, дикція, тембр голосу [5].

Базовим видом діяльності практичного психолога є психологічне консультування, основним методом якого є правильно побудований діалог. Особливостями мовленнєвих вмінь та навичок в консультуванні є: вміння будувати середовище довіри та давати співрозмовнику відчуття підтримки, отримувати та надавати конструктивний зворотній зв'язок, бажання вирішити проблеми клієнта, вміння уважно вислухати клієнта, вміння зрозуміти зміст бесіди та відчуття відтінки настрою клієнта, вміння проявити толерантність та емпатійність у бесіді, креативність мовлення [7; 14].

Ефективним прийомом реалізації поставлених вище завдань у формуванні діалогічного мовлення студента-психолога є ділова навчальна гра як форма відтворення різних аспектів професійної діяльності, моделювання характерної для даного типу практики системи взаємовідносин. Моделювання ситуацій, близьких до реальної дійсності, дозволяє знайти правильні рішення професійно-предметних задач (психологічні консультації – робота з клієнтами з певними психологічними проблемами, вирішення напружених конфліктних ситуацій, дискусія між колегами щодо професійних рішень (наприклад, як вести роботу і які рекомендації надавати клієнтові, у якого наявна та чи інша психологічна проблема з певним набором симптомів)), що дозволяє поєднати знання предмета професійної діяльності та удосконалити навички професійної комунікації іноземною мовою.

Проведення ділової гри відбувається у три етапи. На підготовчому етапі вводиться необхідний лексико-граматичний матеріал (кліше, сполучники, репліки реагування, риторичні прийоми), тексти професійної спрямованості, та виконуються тренувальні та комунікативні вправи, спрямовані на засвоєння лінгвістичного матеріалу, зокрема, робота над інтонаційним оформленням фрази, реконструкція діалогу, передбачення попередньої або наступної репліки, розігрування діалогу з різними настановами (активно слухаючи, демонструючи інтерес, перебиваючи, байдужо). Доцільним є використання художніх текстів та фільмів як засобу активізації пізнавальної діяльності студентів. Під час перегляду ефективним є використання такого методичного прийому як «стоп кадр», коли студенти обговорюють щойно побачене, намагаються за зовнішнім виглядом, відстанню між героями, поставою та виразом обличчя описати емоції, соціальний стан, взаємовідносини головних героїв, відгадати їхні почуття, характер, передбачити подальший розвиток подій.

На етапі власне гри кожний студент одержує роль та чітко сформульовану комунікативну задачу. Так, студенти можуть взяти на себе ролі психолога та одного з героїв тільки що переглянутого фільму чи художнього тексту з метою надання / отримання психологічної консультації. Під час гри студенти використовують знання, одержані на підготовчому етапі, самостійно обирають лексичні та граматичні засоби, необхідні у певній комунікативній ситуації, а також демонструють свої творчі здібності.

На заключному етапі проводиться підведення підсумків, обговорення спільної роботи студентів, ефективність застосування мовленнєвих стратегій, тактик професійної мовленнєвої комунікації, форм мовленнєвого впливу, культура спілкування та етичні аспекти комунікації. Важливість даного етапу полягає ще й у тому, що рефлексія є одним з важливих професійних вмінь психолога.

Отже, оскільки професійне діалогічне мовлення є складовою загальної комунікативної компетенції фахівця, а професійний діалог є одним із найважливіших компонентів підготовки студентів психологічної спеціальності до природного фахового спілкування, одним з головних завдань навчання іншомовного професійного мовлення майбутніх психологів на сучасному етапі є формування діалогічних умінь та розвиток професійно значущих навичок та вмінь в умовах, наближених до реальних, адже вміння правильно побудувати дискурс визначає ефективність і успішність психологічного сеансу.

Таким чином, нами були проаналізовані поняття «діалог», «діалогічний дискурс» та «професійний діалог», охарактеризовано основні існуючі класифікації діалогічного дискурсу, виділені найтипівіші види

професійних діалогів для подальшого вивчення та аналізу зі студентами-психологами, запропоновано впровадження ділових ігор як засіб, що сприяє засвоєнню фахового мовного матеріалу, розвитку вмінь та навичок переконання, емпатії, активного слухання та створює підґрунтя підготовки майбутніх психологів до професійної комунікативної діяльності, і, в свою чергу, максимально ефективному навчанню професійного діалогічного мовлення майбутніх фахівців психологічної спеціальності. Мету подальших досліджень ми бачимо у виділенні тактик і стратегій, характерних для професійного мовлення майбутнього психолога.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арутюнова Н. Д. Жанры общения Текст. / Н. Д. Арутюнова // Человеческий фактор в языке. Коммуникация, модальность, дейксис. – Москва : Наука, 1992. – С. 52-56.
2. Балаян, А. Р. К проблеме функционально-лингвистического изучения диалога / А. Р. Балаян // Изв. РАН. Серия лит. и языка. – 1971. – Т. 30, вып. 4. – С. 325-331.
3. Бубнова Г. И. Текстовые категории устного спонтанного диалога: (на материале фр. яз.) / Г. И. Бубнова // Вопросы системной организации речи. – М. : Изд-во МГУ, 1987. – С. 47–68.
4. Виноградов С. И. Нормативный и когнитивно-прагматический аспекты культуры речи / С. И. Виноградов // Культура русской речи и эффективность общения / Отв. ред. : Л. К. Граудина, Е. Н. Ширяев ; Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. – М. : Наука, 1996. – С. 121–152.
5. Каменева Т. В. Профессиональная речь психологов разных специализаций / Т. В. Каменева // Austrian Journal of Humanities and Social Sciences – Выпуск № 7–8, 2014. – С. 182–185.
6. Колокольцева Т. Н. Специфические коммуникативные единицы диалогической речи / Т. Н. Колокольцева. – Волгоград : Изд-во Волгоград. гос. ун-та, 2001. – 260 с.
7. Нагула О. Л. Робоча програма «Теорія і практика психотренінгу» для студентів за напрямом підготовки «Психологія» / О. Л. Нагула. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 16 с.
8. Рождественский Ю. В. Теория риторики. / Ю. В. Рождественский. – 4-е изд., испр. – М. : Флинта, 2006. – 512 с.
9. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля - К, 2006. – 716 с.
10. Соловьева А. К. О некоторых общих вопросах диалога / А. К. Соловьева // Вопр. языкознания. - 1965. - № 6. - С. 103-110.

11. Сухих С. А. Типология речевого общения / Сухих С. А. // Язык, дискурс, личность : межвуз. сб. науч. тр. - Тверь : ТГУ, 1990. - С. 48-49.
12. Таран О. П. Робоча програма «Тренінг комунікативних умінь» для студентів за напрямом підготовки «Практична психологія». / О. П. Таран. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 14 с.
13. Frank W. Taxonomie der Dialogen Types // Sprachtheorie, Pragmatic, Interdisziplinas: Akten des 19. Linguisten Kolloquiums Vechta. Lund, 1985, - p. 201-258.

Кисельова І. І.
*Київський університет
імені Бориса Грінченка,
м. Київ*

АКТИВІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОМУ ГОВОРІННЮ СТУДЕНТІВ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Постановка проблеми в загальному вигляді. Процеси глобалізації, інтеграції та інформатизації у сучасному світі зумовлюють необхідність володіння англійською мовою у тій мірі, яка забезпечила б людині комфортне існування в сучасному соціумі, її успішне професійне зростання. Розширення контактів із зарубіжними країнами спричиняє необхідність спілкування фахівців різних галузей, які могли б не тільки передавати основний зміст виступів, але й вільно, чітко і логічно висловлювати свої думки. При безпосередньому спілкуванні фахівець потребує умінь не лише сприймати інформацію на слух, але й умінь брати участь в обговоренні предмета спілкування, розмірковуючи над ним; характеризувати предмет обговорення, описувати його сильні чи слабкі сторони; вмінь аналізувати і коментувати інші висловлювання і точки зору. Успішне інтегрування України в політичне, бізнесове і освітянське середовище світу вимагає від фахівців будь-якої галузі володіння іноземними мовами на рівні, достатньому для ефективного функціонування в професійній і повсякденній сфері.

Актуальність дослідження. Англійська мова вважається найбільш поширеною в світі. Тому процес її вивчення в немовному вузі виявляється глибоко та стійко мотивованим, що постає одним із важливих розвивальних чинників у процесі навчання сучасного студента. Відповідно до Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти основною метою навчання іноземної мови є формування у тих, хто навчається